

En fiskerhave i Liseleje

A Fisherman's Garden in Liseleje

Keywords: Garden, Fisherman, History, Denmark

Asger Ørum-Larsen

Interessen for en have, stor eller lille, beror ikke alene på dens frodige planter med smukke velafstemte blomsterfarver eller en god og harmonisk haveplan, men også på det forhold, at anlægget kan indholde et eller flere havehistoriske elementer, der appellerer til gamle minder!

Et eksempel herpå er en lille fiskerhave i Liseleje nær Nord-Sjællands kyst ved Kattegat.

Liseleje, der ligger ca. 5 km nord for Frederiksværk på Halsnæs, er mest kendt for sin populære badestrand og de mange sommerhuse, men var tidligere, d.v.s. i forrige århundrede, kun en klynge fiskerhuse i en sandet og fattig egn på halvøen.

Haven ligger til venstre først på Classensvej, der fører ned til stranden med "Ishuset", bådpladsen og bolværket. Her ligger også det tidligere badehotel. Der er tale om en lille forhåve, 8x16 meter, som ligger ud til vejen, foran gavlen til det rødkalkede hus med årstallet 1840.

Haven, som er indhegnet af rosenhække, består i al sin enkelthed af 5 cirkelrunde blomsterbede, et stort i midten og 4 lidt mindre, 2 på hver side. På hver side er indrammet af 2 lange bede, et på hver side. Bedene er kantet med hønsetarm (*Cerastium biebersteinii*) eller stenurt (*Sedum album*), og de er tilplantet med pelargonier, be-

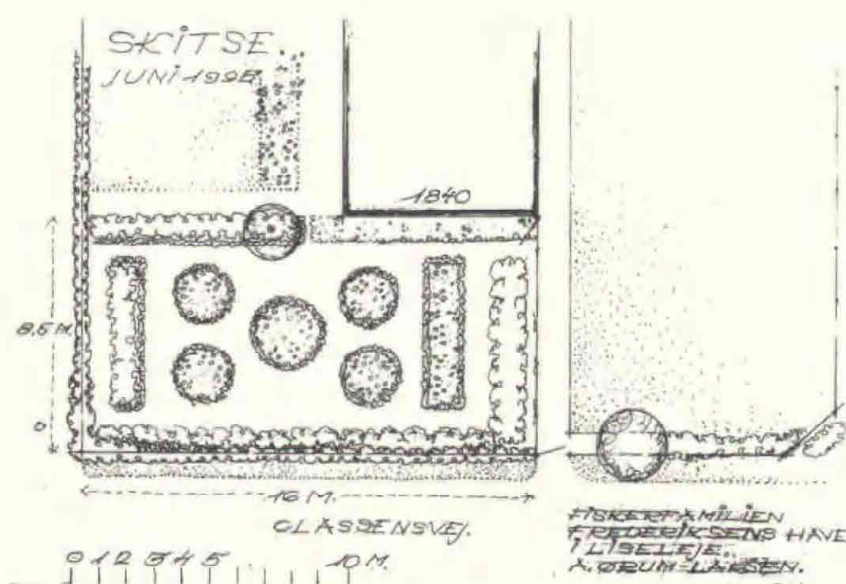

Fig. 1. Skitse over fiskerfamilien Frederiksens have. A. Ørum-Larsen 1995.

Fig. 2. Fiskerhaven, tilhørende Familien Frederiksen, fotograferet fra syd i 1991.

gonier eller forskellige sommerblomster. I de 2 sidebede ses blandt andet dagliljer, storkroser, pæoner, morgenfruer, tulipaner og brandliljer. De smalle grusede stier (ca. 75 cm) mellem bedene bruges ikke meget og er altid smukt og sirligt revne med tydelige rivespor, som det gøres i japanske haver. Haveindgangen fra vejen er markeret med en i kuppelform smukt klippet busk af benved. Inde i haven ses også et lille træ af hestekastanie med kronen klippet i kugleform.

Når Liselejes beboere af vejen går ned til stranden, enten for at bade eller for at nyde solnedgangen over Kattegat, er der næsten tradition for at kigge over hegnet til den lille have for at konstatere om blomsterne er de samme, som i tidligere somre, og lige så frodige.

Haven her er dog ikke særlig gammel, idet den i sin nuværende form blev anlagt i begyndelsen af vort århundrede.

Til den lille fiskerejendom på Classensvej i Liseleje hørte oprindeligt nogle hektar landbrugsjord med græs, korn m.m., så en ko og andre husdyr kunne holdes, som supplement til de beskedne indkomster fra fiskeriet.

Men omkring århundrede-skiftet ved 1900-tallet fik fiskerne i Liseleje motoriserede kuttere, bygget i Kikhavn. Med udgangspunkt fra fiskeri-havnen i Hundested tog de nu på fangst til Vesterhavet og Østersøen, så de var fjernt fra hjemmet i lange perioder af året. Det gjaldt også fiskerfamilien Frederiksen på Classensvej. Det var derfor familiens kvinder, der passede det lille land- og havebrug med koen, hønsene o.s.v. og dyrkede de nødvendige kartofler og grøntsager. Men i 1919 blev deres landbrugsjord solgt fra i forbindelse med den store udstykning, som et københavnsk mæglerfirma iværksatte af hele egnen, og som gjorde Liseleje til det sommerhusområde, det er i dag. Der var dog allerede bygget en række store sommervillaer langs kysten om-

kring 1900, og Strandhotellet kom til under første verdenskrig. Det blev samlingssted gennem mange år.

Tilbage ved omtalte ejendom blev nu kun det eksisterende lille areal til have og gårdsplads.

Det var Marie Frederiksen, en af familiens børn, der følte sig opfordret til at anlægge den lille blomsterhave, som ikke har sit sidestykke på egnen. Hvorfra hun havde sin inspiration vides ikke. Men i danske landbohaver i forrige århundrede var der som regel et rundt bed, "Solbed" kaldet, i plænen foran stuehuset. I det var der forårsblomster, primula, pinse- og påskeliljer m. m.

Blomsterplanterne til vor fiskerhave fik Marie ved at bytte med andre haveejere, eller ved selv at høste frø til opformering.

I 1919 kom Anna fra Haslev til Liseleje. Hun blev gift med fisker Carl Frederiksen og foruden deres børn passede Anna fra 1922 trofast og med megen omhu den lille blomsterhave, uden at forandre meget ved det oprindelige anlæg. Hermed fortsatte hun til nogle få år før sin død i 1992, 97 år gammel. Anna var da i "Lejet" blevet en myte for sit mangeårige havearbejde.

Siden er haven på Classensvej blevet vedligeholdt og videreført af sønnen Viggo Frederiksen med kærlig omhu og veneration. Han er stolt over den lille have og bruger sit otitun til at føre traditionerne videre.

Det var den kendte generalmajor J.F. Classen, lederen og senere ejeren af kanontøberiet og krudtværket i Frederiksværk, der grundlagde fiskerlejet. Under hans gods "Arresødal" hørte også landsbyen Melby, ved hvis kyst Classen i 1784 byggede 4 huse som blev udlejet til fiskere. Classen lånte dem også ud til opbevaring af både og redskaber. Disse fiskere levede en barsk og fattig tilværelse, da de fiskede fra åbne både nær kysten. Den sparsomme fangst af torsk, rødspætter og høstsild blev solgt i omegnens landsbyer eller kørt i trillebør til Frederiksværk. På gårdene saltede man silden ned i tønder til helårsbrug, da den var et vigtigt næringsmiddel. Så sent som i 1860 var lejet, kun vokset til 12 huse. Det blev opkaldt efter J.P. Classen's steddatter Anna Catherina Elisabeth Iselin, daglig kaldt "Lise". Hun var gift med amtmand Antoine de la Calmette på Møen, der byggede det lille kendte lystslot Liselund, også opkaldt efter hans smukke hustru!

Glem ikke at kigge ind over hegnet, hvis De skulle komme forbi den lille fiskerhave på Classensvej i Liseleje!

Litteratur

Poul Westphal: Liseleje i 200 år - privattryk 1984.